

PER UN CONTRAPODER CONTINENTAL, INDÍGENA, NEGRE I POPULAR

Giulio acompanya el moviment popular d'Amèrica Llatina des de fa molts anys. Li hem demanat una visió de conjunt des d'aquesta perspectiva

GIULIO GIRARDI

La construcció urgent d'un contrapoder popular

La globalització neoliberal es caracteritza per la concentració del poder polític, econòmic, militar i cultural als països del capitalisme central, que assumeixen la llibertat del mercat com a instrument i al mateix temps com a màscara de la seva dominació mundial; representa, per tant, l'expressió més universal, més violenta i més oculta de l'imperialisme.

La força d'aquest poder central és tanta que aconsegueix conquerir, per a un sistema radicalment antipopular, el consens de les grans majories, fins i tot dels sectors populars. La força d'aquest poder central és tal, que engendra a nivell de masses la convicció que el sistema vigent no té alternativa.

És evident que un contrapoder capaç d'elaborar i realitzar un projecte d'alternativa global avui no existeix. Però no és de cap manera evident que a mitjà i llarg termini no pugui existir, que no pugui ser construït. És aquesta la convicció que inspira les múltiples iniciatives continentals i intercontinentals de les quals parlem.

Rellançar i enfortir el moviment continental

Al continent indoafrolatinoamericà, qualsevol intent de construir un contrapoder popular ha de partir, em sembla, de l'experiència extraordinària del 92, amb les contracelebracions del V centenari. Aquesta mobilització no s'ha limitat a reinterpretar el passat; sinó que ha captat la urgència de contraposar-lo al projecte neocolonialista del Nord, concretat en el nou ordre mundial, un projecte popular de resistència i d'alternativa. Així, de la Campanya «500 anys de resistència indígena, negra i popular» va sorgir, en la III Trobada Continental (Managua, 1992), el «Moviment Continental Indígena, Negre i Popular», la novetat fonamental del qual consistia justament en la seva inspiració unitària i popular. Em refereixo a aquest moviment no tant per la seva importància específica (que s'ha reduït bastant després del 92), sinó com a expressió d'un immens conjunt d'organitzacions, especialment indígenes, però també negres i populars, que al clima del V Centenari, s'han format, enfortit i coordinat i que són cada dia més bel·ligerants. Aquesta mobilització representa, a parer meu, per les seves enormes potencialitats, l'esdeveniment

polític i cultural més significatiu d'aquest final de segle al continent indoafrolatinoamericà. Podria doncs anunciar l'aparició d'un nou subjecte històric, d'un bloc social popular i continental, antagonista al bloc imperial del Nord.

Iniciatives per rellançar el moviment des de Bolívia

L'octubre de 1992, concloent la seva tercera trobada, la campanya continental «500 anys de resistència indígena, negra i popular» es va convertir, com hem recordat, en «moviment continental indígena, negre i popular».

Al llarg de 1997-2000, les organitzacions indígenes i populars de Bolívia van constituir un Comitè Promotor del moviment i de la IV trobada continental. Aquest comitè, ara **Directori o Comissió Organitzadora**, està integrat per representants de la Confederació Nacional dels Colonitzadors, la Confederació dels Pobles Indígenes de l'Orient, Chaco i Amazonia Boliviana, la Confederació Sindical Única de Treballadors Camperols de Bolívia, la Federació Nacional de Dones Camperoles Bartolina Sisa, la Central Obrera Boliviana i el Moviment afrobolivià. Han brindat la seva adhesió a la iniciativa el Moviment d'Educadors Populars de Bolívia i altres sectors de la societat civil boliviana.

El moviment macroecumènic «APD»

La campanya continental «500 anys de Resistència Indígena, Negra i Popular» va ser un signe de contradicció no solament en la societat sinó també a les esglésies. La jerarquia catòlica es va sumar a les solemnes celebracions del V centenari, dedicant-los un novenari de preparació, i exaltant la «primera evangelització del continent». Però d'altres cristians, catòlics i evangèlics, que s'inspiraven en la teologia de l'alliberament, es van identificar amb la resistència indígena, negra i popular, assumint la seva opció fonamental, el dret d'autodeterminació dels pobles oprimits, i denunciant amb aquest criteri no solament el crim de la conquesta, sinó també la complicitat de l'església i de l'anomenada primera evangelització.

Aquests cristians, compromesos en la solidaritat a partir de la seva fe, van denunciar amb força la violació del dret d'autodeterminació religiosa de part dels

conquistadors i de les esglésies, comproment-se a reconèixer i rescatar les religions indígenes i les afroamericanes. Així, les fronteres de l'ecumenisme s'estenien, més enllà de les esglésies cristianes, a totes les religions alliberadores. D'aquesta intuïció va sorgir el moviment macroecumènic indoafrolatinoamericà, caracteritzat justament per la nova relació, de reciprocitat i fecundació mútua, que establia amb les religions no cristianes del continent, involucrades en els processos d'alliberament. Aquest moviment es va dir «Asamblea del Poble de Déu» (APD) per subratllar en la seva formació i conducció el protagonisme de les bases i no de la jerarquia.

L'Asamblea del Poble de Déu va fer la seva primera trobada continental a Quito, Equador, el setembre de 1992 i la segona l'octubre de 1996 a Cachipai, Colòmbia. Continua essent un moviment indígena, negre i popular, inspirat en el lema «unitat en la diversitat»: es considera, per tant, legítima hereva i continuadora del moviment indígena, negre i popular, amb el qual comparteix les opcions fonamentals.

El paper de mantenir els vincles entre els grups participants en el moviment i de preparar la tercera trobada continental per al 2000 va ser assumit per la nova secretaria, ubicada a República Dominicana. La tercera trobada continental tindrà lloc a Azúa, República Dominicana de l'1 al 5 de novembre 2000. Tema central: Per un mil·lenni antiliberal. Subtema: Construint un Projecte de Vida des dels nostres Pobles.

Iniciatives de l'EZLN

La insurrecció indígena zapatista, que va esclatar el primer de gener de 1994, s'ha caracteritzat des del primer moment pel seu horitzó internacional i internacionalista. Per la convicció que els problemes i les reivindicacions dels pobles indígenes, en l'època de la globalització, expressaven alhora problemes i reivindicacions de tots els oprimits no només del país, sinó del món.

Aquesta presa de consciència ha justificat les iniciatives, de l'EZLN, de convocar el 1996 i el 1997 dues trobades intercontinentals per la humanitat i contra el neoliberalisme, considerant-los com a moments a la construcció d'una «internacional de l'esperança».

En el mateix esperit va ser convocat, a Belém do Pará, Brasil, del 7 al 14 de desembre de 1999, per les comunitats zapatistes de Brasil, el moviment de Camperols sense Terra, el Partit del Treball i moltes altres organitzacions populars, en la II Trobada Americana per a la humanitat i contra el neoliberalisme.

Per al tema que ens ocupa, és particularment important un paràgraf de la Declaració final: «A Belém, vam acordem que el moviment de les Trobades ha de ser

un instrument d'organització de la nostra lluita. Per això, cridem a tots els Comitès Preparatoris a continuar la lluita, assumint la gran tasca que ja s'anuncia per a l'any 2000: la participació en el moviment «Brasil, 500 Anys de Resistència Indígena, Negra i Popular». El pròxim any, que tots i totes s'afegeixin als dos mil indígenes que aniran a Porto Seguro per dir a les autoritats que a partir d'ara, a Brasil, «seran uns altres 500». La importància d'aquesta lluita no es redueix a Brasil. La II Trobada va assumir expressament l'herència dels cinc segles de resistència indígena, negra i popular, assumint la responsabilitat de rescatar i enfortir el moviment continental, el seu projecte històric i la seva estratègia unitària».

Iniciativa continental de la CONAIE

La CONAIE és una de les organitzacions indígenes més significatives del Continent, no solament per la seva capacitat de mobilitzar les nacions indígenes del país, sinó també pel seu impacte sobre el conjunt de la societat equatoriana. Està preparant una Trobada Continental Indígena per al 2000. Encara no ha enviat la convocatòria, que defineixi data i contingut de la trobada.

En conclusió, la presa de consciència de la continuïtat entre la problemàtica del 2000 i la del 92 crea condicions favorables al rescat i a l'enfortiment de les opcions del 92 i dels moviments que havia suscitat a escala local, nacional, continental i intercontinental; favorables particularment al rescat i enfortiment del moviment continental indígena, negre i popular i del seu esperit unitari.

Adreces de contacte

- **IV Encuentro Continental Indígena, Negro y Popular:** Fidel Choquerive, Confederación de los colonizadores, Calle Murillo 744, La Paz, Bolivia, tele-fax: (591-2)363023.

- **CIDOB:** a Santa Cruz, Casilla 6135, tel.: (591-3)46071, fax: 468437; a La Paz, tel.: 591-2-314564; fax: 314565

- **Federación de Mujeres Bartolina Sisa,** La Paz, tel.: (591-2)343233; fax: 271819

- **CENPROTAC,** Benito Fernández, La Paz, tel.: 246231, fax: 246239, marclau@caoba.entelnet.bo

- **APD:** María Guzman, Santo Domingo, Rep. Dominicana, tel.: 616-3661, fax: 5253889, apdq@latinmail.com

- **CONAIE** (sobre la Trobada indígena continental de Quito): Blanquita Chancoso, conaie@ecuanex.net.ec, Granados 2553 i av. 6 diciembre, Quito, Ecuador, tel.: (593-2)248930

- **II Encuentro Americano por la Humanidad y contra el Neoliberalismo,** Belém, Brasil: america@inrterconect.com.br